

LEERPLANDOELLEN ZILL!

OVER DE
STREPEN

Hoofdstuk 1: Ik ben omdat wij zijn

SOCIO-EMOTIONELE ONTWIKKELING/RELATIONELE VAARDIGHEDEN

SErv2 De verscheidenheid van mensen als een rijkdom ervaren en deze benutten

De uniciteit van individuen ervaren en aanvaarden - de eigenheid van mensen respecteren, ook bij conflictsituaties of bij verschil van mening - bereidheid tonen om de andere(n) met de hele persoon (hoofd-hart-handen-geest) te ontmoeten.

Het mooie en waardevolle van diversiteit ontdekken en beleven - diversiteit erkennen en respecteren als een normaal gegeven - in het dagelijkse leven positief omgaan met diversiteit - ontdekken op welke wijze diversiteit een verrijking kan zijn.

ONTWIKKELING VAN EEN INNERLIJK KOMPAS/IDENTITEIT

IKid1 Basisvertrouwen ontwikkelen

Vertrouwen hebben in zichzelf - zichzelf aanvaarden met zijn mogelijkheden en beperkingen - zichzelf durven zijn, alleen en tussen anderen - voor zichzelf opkomen.

Initiatief nemen om anderen te leren kennen.

Zich veilig en geborgen weten in verschillende groepen waartoe men behoort - zich deel voelen van een geheel en daar vertrouwen uit putten.

IKid2 Een positief, realistisch zelfbeeld opbouwen

Ervaren wie men is, hoe men zich daarbij voelt en hoe men daarmee omgaat - hierover nadenken en er over communiceren - op basis van ervaringen het zelfbeeld bijsturen - de eigen identiteit uitdrukken.

IKid3 Zichzelf worden in verbondenheid met anderen

Ten aanzien van de ander een positieve, liefdevolle en open grondhouding aannemen, zonder oordeel - samen met de anderen ontdekken wie en wat hen omringt en wie men wil worden - elkaar voldoende ruimte geven om te zijn wie men is - trouw blijven aan zichzelf

Zich een deel voelen van de groep(en) waartoe men behoort - ervaren hoe men samen gemeenschap vormt

Beleven hoe de eigen identiteit groeit doorheen het samen op weg gaan met anderen - hierover reflecteren en communiceren

ONTWIKKELEN VAN INITIATIEF EN VERANTWOORDELIJKHEID/ ONDERZOEKSCOMPETENTIE

IVoc1 Nieuwsgierig zijn naar en bereidheid tonen om het nieuwe te ontdekken en erover te leren

Zich onbevangen en spontaan openstellen voor het nieuwe - zich laten inpalmen door verrassende dingen rondom hen - zich in het verkennen en beoordelen van nieuwe dingen niet laten leiden door clichés en vooroordelen.

De wereld aandachtig en met een gerichte interesse tegemoet treden - zich verwonderen over elke nieuwe ontdekking - op zoek gaan naar vertrouwde herkenningspunten en houvast.

Hoofdstuk 2: Hé jij, blauwe zebra!

SOCIO-EMOTIONELE ONTWIKKELING/RELATIONELE VAARDIGHEDEN

SErv2 De verscheidenheid van mensen als een rijkdom ervaren en deze benutten

De uniciteit van individuen ervaren en aanvaarden - de eigenheid van mensen respecteren, ook bij conflictsituaties of bij verschil van mening - bereidheid tonen om de andere(n) met de hele persoon (hoofd-hart-handen-geest) te ontmoeten.

Het mooie en waardevolle van diversiteit ontdekken en beleven - diversiteit erkennen en respecteren als een normaal gegeven - in het dagelijkse leven positief omgaan met diversiteit - ontdekken op welke wijze diversiteit een verrijking kan zijn.

Ontdekken dat het verschil ertoe doet - ontdekken hoe verscheidenheid en in het bijzonder 'het verschil' iets nieuws in beweging kan zetten - ontdekken, ervaren en beleven hoe men met respect voor de verscheidenheid ook trouw kan blijven aan zichzelf.

Gebeurtenissen, contexten en personen vanuit de verschillende gezichtspunten van de betrokkenen bekijken - begrijpen dat mensen verschillende perspectieven kunnen hebben van waaruit ze handelen - loskomen van vooroordelen en veralgemeningen.

Ervaringen rond discriminatie uitwisselen - zich onthouden van elke vorm van discriminatie - kiezen voor dialoog en samenwerking.

Stereotypering en discriminatie herkennen en afwijzen.

Tijd nemen om naar elkaar te luisteren en op een evenwaardige manier tot uitwisseling te komen - leren van andermans visies, ervaringen en competenties - op een rustige en reflectieve manier via verschillende invalshoeken naar zaken kijken.

De impact van discriminatie, vooroordelen en stereotypering (h)erkennen - verklaren wat er toe bijdraagt dat, ondanks de soms grote onderlinge verschillen tussen individuen of groepen, harmonieus samenleven toch lukt.

ONTWIKKELING VAN EEN INNERLIJK KOMPAS/IDENTITEIT

IKid1 Basisvertrouwen ontwikkelen

Initiatief nemen om anderen te leren kennen.

IKid2 Een positief, realistisch zelfbeeld opbouwen

Ervaren wie men is, hoe men zich daarbij voelt en hoe men daarmee omgaat - hierover nadenken en er over communiceren - op basis van ervaringen het zelfbeeld bijsturen - de eigen identiteit uitdrukken.

SOCIO-EMOTIONELE ONTWIKKELING/INLEVINGSVERMOGEN

SEiv1 Zich inleven in anderen, andere standpunten en situaties, zonder de eigen identiteit te verliezen

Zich inleven in anderen in situaties die dicht bij de eigen belevingswereld liggen - ervaren hoe men eenzelfde situatie op dezelfde wijze of anders kan beleven en er verschillend op kan reageren.

Ervaren hoe eenzelfde situatie verschillende gevoelens en gedachten kan oproepen - zich verplaatsen in het standpunt van een ander - meeleven met een ander - zich inleven in de ander.

Zich inleven in de gedachten en gevoelens van anderen - ervaren en inzien hoe anderen handelen vanuit eigen motieven en verwachtingen - een emotionele reden kunnen achterhalen voor iemands gedrag.

Belangstelling tonen voor anderen, hun standpunten en voor andere situaties - oprechte empathie tonen.

Gebeurtenissen, contexten en personen vanuit verschillende perspectieven bekijken - in iemand anders' schoenen stappen en zich inleven in diens gedachten, gevoelens, behoeften, standpunten en gedrag.

Rekening houden met andere standpunten en daarbij meer dan één perspectief in rekening nemen - empathie ontwikkelen voor anderen dichtbij en veraf - in het eigen gedrag rekening houden met de gevoelens en de behoeften van anderen zonder zichzelf te verliezen.

ONTWIKKELING VAN INITIATIE EN VERANTWOORDELIJKHEID/ZELFREGULEREND VERMOGEN

IVzv1 Keuzes willen, durven en kunnen maken door betekenis te geven aan die keuzes en daar de verantwoordelijkheid voor opnemen

Voor zichzelf betekenis geven aan verschillende keuzes - de eigen keuze uitleggen - de factoren die een keuze beïnvloeden bespreken - nadenken over alledaagse keuzes - voor- en nadelen van een keuze benoemen - verantwoordelijkheid dragen voor een genomen beslissing - andermans keuzes voorspellen en respecteren.

ONTWIKKELING VAN INITIATIEF EN VERANTWOORDELIJKHEID/ ONDERZOEKSCOMPETENTIE

IVoc1 Nieuwsgierig zijn naar en bereidheid tonen om het nieuwe te ontdekken en erover te leren

Zich onbevangen en spontaan openstellen voor het nieuwe - zich laten inpalmen door verrassende dingen rondom hen - zich in het verkennen en beoordelen van nieuwe dingen niet laten leiden door clichés en vooroordelen.

ONTWIKKELING VAN ORIËNTATIE OP DE WERELD/ORIËNTATIE OP DE SAMENLEVING

OWsa1 Ervaren, onderzoeken, vaststellen en illustreren hoe mensen op verschillende manieren samenleven en groepen vormen

Onderzoeken en illustreren hoe tegengestelde groepsbelangen en onbekendheid of vrees voor het vreemde vaak de oorzaak zijn van onverdraagzaamheid, vooroordelen, racisme en oorlog.

Hoofdstuk 3: Samenwerkingsgym

ALGEMEEN

SOCIO-EMOTIONELE ONTWIKKELING/RELATIONELE VAARDIGHEDEN

SErv1 Zich engageren in relaties, daar deugd aan beleven en zich daarover uitdrukken

Begrijpen hoe groepsdruk de relatie tussen mensen beïnvloedt - analyseren hoe men in een groep kan samenwerken.

SErv3 Samenwerken met anderen en zo bijdragen aan het realiseren van een gemeenschappelijk doel

Zich samen verantwoordelijk voelen voor iets - gezamenlijke doelen bepalen en nastreven - groep vormen en blijven, ook bij eventuele strubbelingen - bij de samenwerking gedrag en taal op elkaar afstemmen.

SErv4 Bewust sociale rollen opnemen die zowel het individueel als het groepsbelang ten goede komen in diverse situaties en contexten

Bereid zijn tot oefenen in omgangsvormen met anderen waarin men minder sterk is.

ONTWIKKELING VAN EEN INNERLIJK KOMPAS/IDENTITEIT

IKid2 Een positief, realistisch zelfbeeld opbouwen

Reflecteren op eigen mogelijkheden en beperkingen en daaruit leren over zichzelf - over eigen mogelijkheden en beperkingen communiceren

KEUZELES: KONNEKSIKLAP

SOCIO-EMOTIONELE ONTWIKKELING/RELATIONELE VAARDIGHEDEN

SErv5 Oplossingsgericht omgaan met conflictsituaties, in respect voor zichzelf en de ander(en)

Gevoelens van boosheid (h)erkennen en aanvaarden bij zichzelf en anderen - verschillende manieren ontdekken en toepassen om bij boosheid en agressie tot rust te komen - bij boosheid vertellen wat er gebeurd is, zonder de ander te beschuldigen of te verwijten - luisteren naar het verhaal van de andere en aanvaarden dat dit verhaal anders kan klinken dan het eigen verhaal - eventuele misvattingen en verkeerd begrepen situaties bijsturen.

In staat zijn een conflictsituatie op te lossen zonder de aanwezigheid van een volwassene - kiezen voor geweldloze oplossingen voor conflicten.

Inzien dat elk kind/volwassene een conflict beleeft vanuit zijn eigen ervaring en beleving en bereid zijn te luisteren naar elkaars ervaring - bereid zijn om eigen boosheid te uiten op een manier die niet schadelijk is voor zichzelf of anderen - boosheid duiden als een positieve emotie die zegt dat men verandering wil en onderscheiden van agressie waarbij het gaat om gedrag dat schade berokkent.

Bereid zijn met mekaar in interactie te gaan op basis van gelijkwaardigheid en niet in de positie van 'meerdere' of 'mindere' - het onderscheid kunnen maken tussen wat men waarneemt en de oordelen die men uitspreekt - ontdekken dat er een verschil is tussen een feit, een mening, een oordeel en een vooroordeel - inzien dat oordelen de communicatie vaak verbreken omdat de ander zich aangevallen voelt terwijl objectieve waarnemingen de communicatie open houden.

Eigen gevoelens bij een conflict uitdrukken - empathisch luisteren naar de andere zonder zichzelf schuldig te voelen - eigen behoeften bij het conflict uitdrukken en ook luisteren naar de behoeften van de ander(en) - zoeken naar mogelijkheden om tegemoet te komen aan de behoeften van alle betrokkenen - zelf een concreet verzoek doen aan de ander of vragen wat de ander nodig heeft om zich opnieuw goed te voelen.

Uitdrukken wat er in hen leeft in geval van een conflict en daarbij:

- waarnemen: zo objectief mogelijk vertellen wat er gebeurd is.
- gevoelens en behoeften uitdrukken.
- Mogelijkheden tot oplossing formuleren: overwegen wat men zelf wil doen en wat men aan de ander wil vragen om aan de behoeften te voldoen.

SOCIO-EMOTIONELE ONTWIKKELING/OMGAAN MET GEVOELENS EN BEHOEFTE

SEgb1 Gevoelens en behoeften bij zichzelf en anderen beleven, aanvaarden, herkennen en in taal uitdrukken

De basisgevoelens: blij, bang, boos en verdrietig beleven, bij zichzelf en anderen (h)erkennen en benoemen - aanvoelen hoe gevoelens elkaar kunnen opvolgen onder invloed van veranderende omstandigheden - ervaren hoe eenzelfde situatie verschillende gevoelens kan oproepen - de behoeften achter emoties en gevoelens herkennen en benoemen.

Nuances van de vier basisgevoelens bij zichzelf en anderen waarnemen en benoemen - bewust omgaan met gevoelens en behoeften en deze voor anderen begrijpelijk uiten - in een niet conflict-geladen situatie eigen indrukken, gevoelens, verlangens en waarderingen spontaan uitdrukken.

Nadenken over de oorzaak van die gevoelens - gedragsuitingen van zichzelf en anderen verbinden met gevoelens - concreet beschrijven wat men bij zichzelf en anderen waarneemt - zich bewust zijn van ervaringen waarbij meerdere gevoelens en behoeften in het geding zijn - kunnen omgaan met wisselende stemmingen van zichzelf en anderen.

KEUZELES: COMPLIMENTENKAMPIOENEN

SOCIO-EMOTIONELE ONTWIKKELING/RELATIONELE VAARDIGHEDEN

SERV1 Zich engageren in relaties, daar deugd aan beleven en zich daarover uitdrukken

Manieren vinden om plezierig samen te spelen en te werken met anderen: sociaal aanvaard voorleefgedrag naleven, de ander complimenten

geven, op zijn beurt wachten tijdens samenspel, de persoonlijke ruimte van anderen respecteren.

ONTWIKKELING VAN EEN INNERLIJK KOMPAS/IDENTITEIT

IKid1 Basisvertrouwen ontwikkelen

Vertrouwen hebben in zichzelf - zichzelf aanvaarden met zijn mogelijkheden en beperkingen - zichzelf durven zijn, alleen en tussen anderen - voor zichzelf opkomen.

Ervaren hoe anderen hen helpen om met moeilijke momenten om te gaan - ervaren hoe anderen hen vertrouwen/op hen betrouwen.

In vertrouwen nieuwe situaties tegemoet treden.

ONTWIKKELING VAN EEN INNERLIJK KOMPAS/VEERKRACHT

IKvk2 Hoopvol geloven in en vertrouwen op de eigen leef-, leer- en ontwikkelkracht

Zich bewust worden van de eigen kwetsbaarheid en daarmee kunnen omgaan - ontdekken dat eigenschappen en mogelijkheden niet vastliggen en hoe die ontwikkeld kunnen worden - binnen de beperkingen ook de mogelijkheden zien.

Ervaren hoe mensen elkaar kunnen steunen en motiveren om zich te ontwikkelen - steun en aanmoediging van anderen toelaten - ervaren hoe men zelf steun kan bieden aan anderen en anderen kan motiveren - ontdekken hoe belangrijk het is voor alle mensen om innerlijk vrij te kunnen zijn.

KEUZELES: CODEKRAKERS

SOCIO-EMOTIONELE ONTWIKKELING/RELATIONELE VAARDIGHEDEN

SErv1 Zich engageren in relaties, daar deugd aan beleven en zich daarover uitdrukken

De behoefte ervaren om gezien en geaccepteerd te worden door anderen - gebruik maken van luistervaardigheden om de gevoelens en het perspectief van anderen te kunnen bepalen.

Manieren vinden om plezierig samen te spelen en te werken met anderen: sociaal aanvaard voorleefgedrag naleven, de ander complimenten geven, op zijn beurt wachten tijdens samenspel, de persoonlijke ruimte van anderen respecteren.

Ervaren hoe mensen in een groep elkaar nodig hebben - ontdekken hoe men zelf en anderen deel uitmaken van verschillende groepen - ervaren hoe men, afhankelijk van de groep, verschillende rollen opneemt.

SErv2 De verscheidenheid van mensen als een rijkdom ervaren en deze benutten

Zich respectvol kunnen aanpassen aan context, personen, situaties en culturen - onderhandelen en zich manifesteren of aanpassen zonder zichzelf te verloochenen.

SEiv1 Zich inleven in anderen, andere standpunten en situaties, zonder de eigen identiteit te verliezen

Ervaren hoe eenzelfde situatie verschillende gevoelens en gedachten kan oproepen - zich verplaatsen in het standpunt van een ander - meeleven met een ander - zich inleven in de ander.

Zich voorstellen en beschrijven wat een ander waarneemt vanuit een andere positie.

Gebeurtenissen, contexten en personen vanuit verschillende perspectieven bekijken - in iemand anders' schoenen stappen en zich inleven in diens gedachten, gevoelens, behoeften, standpunten en gedrag.

In de schoenen van iemand anders gaan staan en zo diens situatie en context juist inschatten.

SEiv2 De eigenheid en grenzen van anderen respecteren

Onbevangen en respectvol omgaan met elkaar - wanneer iemand zijn grenzen aangeeft, deze respecteren.

In het eigen gedrag rekening houden met de gedachten, gevoelens, behoeften, standpunten en gedrag van anderen - daar respectvol mee omgaan - eigen gedrag afstemmen op de bedoelingen van anderen - zich verplaatsen in de gedachtegang, gevoelens en behoeften van andere kinderen.

SEiv3 In het eigen gedrag rekening houden met de gevoelens en de behoeften van anderen zonder zichzelf te verliezen

ONTWIKKELEN VAN EEN INNERLIJK KOMPAS/WAARDENGEVOELIGHEID EN NORMBESEF

IKwn2 Gewetensvol en verantwoord handelen

Interesse tonen in de wijze waarop het samenleven thuis, op school, met vrienden ... wordt geregeld - gevoelig zijn voor regels en afspraken: bij het spelen, in het verkeer ... - kiezen voor waarden als eerlijkheid en fair-play, wederkerigheid (ieder zijn bijdrage), rechtvaardigheid ...

Begrijpen dat afspraken en regels het welzijn van zichzelf, van anderen, van een groter geheel kunnen bevorderen.

Met concrete voorbeelden uit de eigen omgeving illustreren hoe mensen die samenleven, zich organiseren via regels en afspraken.

Kennismaken met eenvoudige afspraken, (spel)regels en omgangsvormen - onder begeleiding tot afspraken en regels komen - zich onder begeleiding aan regels en afspraken houden - nagaan en aangeven in welke mate anderen regels en afspraken nakomen.

KEUZELES: EMOTIEDETECTIVE

SOCIO-EMOTIONELE ONTWIKKELING/OMGAAN MET GEVOELENS EN BEHOEFTE

SEgb1 Gevoelens en behoeften bij zichzelf en anderen beleven, aanvaarden, herkennen en in taal uitdrukken

De basisemoties ontdekken in de eigen lichaamsexpressie en lichaamshouding en deze op een eenvoudige wijze uitdrukken - lichaamstaal die emoties uitdrukt herkennen bij zichzelf en de ander - taal geven aan (de gradatie) van deze emoties.

De basisgevoelens: blij, bang, boos en verdrietig beleven, bij zichzelf en anderen (h)erkennen en benoemen - aanvoelen hoe gevoelens elkaar kunnen opvolgen onder invloed van veranderende omstandigheden - ervaren hoe eenzelfde situatie verschillende gevoelens kan oproepen - de behoeften achter emoties en gevoelens herkennen en benoemen.

Nuances van de vier basisgevoelens bij zichzelf en anderen waarnemen en benoemen - bewust omgaan met gevoelens en behoeften en deze voor anderen begrijpelijk uiten - in een niet conflict-geladen situatie eigen indrukken, gevoelens, verlangens en waarderingen spontaan uitdrukken.

Nadenken over de oorzaak van die gevoelens - gedragsuitingen van zichzelf en anderen verbinden met gevoelens - concreet beschrijven wat men bij zichzelf en anderen waarneemt - zich bewust zijn van ervaringen waarbij meerdere gevoelens en behoeften in het geding zijn - kunnen omgaan met wisselende stemmingen van zichzelf en anderen.

SEgb2 Bewust omgaan met gevoelens en behoeften en deze binnen aanvaardbare grenzen uiten. Zelfbeheersing ontwikkelen

Behoeften en gevoelens bij zichzelf bewust ervaren - bij eigen belevingen of verhalen uitdrukken waarom iemand zich blij, bang, boos of verdrietig voelde - vaststellen hoe gevoelens een impact hebben op het lichaam en daar op een zorgzame manier mee omgaan.

Ervaren hoe eenzelfde situatie verschillende gevoelens en reacties kan uitlokken - met die verscheidenheid respectvol omgaan.

Kunnen wachten, een activiteit opschorten, bevrediging uitstellen - verleidelijk, maar verboden of ongepast gedrag onderdrukken - emoties en gedragingen onder controle kunnen houden.

Aangepast aan een situatie inschatten en beslissen op welke wijze men al dan niet uitdrukking geeft aan gevoelens en behoeften - beschrijven hoe men op een sociaal aanvaarde manier met gedrag en emoties omgaat.

KEUZELES: LINKENLEGGERS

SOCIO-EMOTIONELE ONTWIKKELING/RELATIONELE VAARDIGHEDEN

SErv3 Samenwerken met anderen en zo bijdragen aan het realiseren van een gemeenschappelijk doel

Zich samen verantwoordelijk voelen voor iets - gezamenlijke doelen bepalen en nastreven - groep vormen en blijven, ook bij eventuele strubbelingen - bij de samenwerking gedrag en taal op elkaar afstemmen.

Weten waar en wanneer samenwerken aangewezen is - een goede balans tussen zelfstandig werk en samen werken vinden.

SErv5 Oplossingsgericht omgaan met conflictsituaties, in respect voor zichzelf en de ander(en)

Gepast omgaan met een meningsverschil - een verschil van mening kunnen aanvaarden - aanvoelen en benoemen dat een meningsverschil niet tot ruzie hoeft te leiden - bereid zijn eventuele ruzies en conflicten op te lossen.

Bij ruzie en conflicten uitdrukken wat voor hen belangrijk is zonder te beschuldigen of te verwijten - luisteren naar de beleving van de ander(en) - oog hebben voor oorzaak en gevolg.

ONTWIKKELEN VAN EEN INNERLIJK KOMPAS/IDENTITEIT

IKid3 Zichzelf worden in verbondenheid met anderen

Zich een deel voelen van de groep(en) waartoe men behoort - ervaren hoe men samen gemeenschap vormt.

Ervaren hoe elk lid van de groep mee de dynamiek van de groep bepaalt - de eigen plaats en waarde binnen de groep ervaren - ervaren hoe de identiteit van de groep(en) waartoe men behoort mee de eigen identiteit bepaalt.

ONTWIKKELEN VAN EEN INNERLIJK KOMPAS/WAARDENGEVOELIGHEID EN NORMBESEF

IKwn2 Gewetensvol en verantwoord handelen

Ervaren hoe mensen kunnen bijdragen aan het welzijn van anderen, van een groter geheel - ervaren hoe men zelf een bijdrage kan leveren aan het welzijn van anderen, van een groter geheel.

ONTWIKKELING VAN INITIATIEF EN VERANTWOORDELIJKHEID/ZELFREGULEREND VERMOGEN

IVzv1 Keuzes willen, durven en kunnen maken door betekenis te geven aan die keuzes en daar de verantwoordelijkheid voor opnemen

Risico's en gevolgen van bepaalde keuzes herkennen - het gezichtspunt van anderen bij het nemen van beslissingen exploreren - rekening houden met de wensen van een ander bij het maken van een keuze - factoren die een keuze beïnvloeden kritisch beoordelen - groepsbeslissingen nemen en accepteren - bedenktijd vragen bij moeilijke keuzes - verantwoordelijk omgaan met dilemma's.

KEUZELES: STREPENTREKKERS

SOCIO-EMOTIONELE ONTWIKKELING/RELATIONELE VAARDIGHEDEN

SErv4 Bewust sociale rollen opnemen die zowel het individueel als het groepsbelang ten goede komen in diverse situaties en contexten

De eigen wijzen van omgaan met anderen leren kennen - bewust worden van de invloed die men heeft op anderen en die men van anderen ondergaat - omgaan met kritiek op eigen gedrag en prestaties.

Kennismaken met verschillende omgangswijzen - zich herkennen in verschillende omgangswijzen.

Aandacht hebben voor de onuitgesproken regels die de interacties binnen een groep typeren en bereid zijn er rekening mee te houden.

'Ja' en 'neen' durven zeggen - een eigen mening geven - waar nodig weerstand kunnen bieden.

SOCIO-EMOTIONELE ONTWIKKELING/OMGAAN MET GEVOELEN EN BEHOEFTE

SEgb2 Bewust omgaan met gevoelens en behoeften en deze binnen aanvaardbare grenzen uiten. Zelfbeheersing ontwikkelen

Gepaste regulatie van gedrag.

Ervaren hoe eenzelfde situatie verschillende gevoelens en reacties kan uitlokken - met die verscheidenheid respectvol omgaan.

SEgb3 Zoeken naar mogelijkheden om, in respect voor zichzelf en de ander, aan eigen behoeften en die van anderen tegemoet te komen

Opkomen voor eigen behoeften - afwegen in welke mate de eigen behoeften die van anderen respecteren of geweld aan doen - in respect voor zichzelf en anderen handelen.

SOCIO-EMOTIONELE ONTWIKKELING/INLEVINGSVERMOGEN

SEiv1 Zich inleven in anderen, andere standpunten en situaties, zonder de eigen identiteit te verliezen

Gebeurtenissen, contexten en personen vanuit verschillende perspectieven bekijken - in iemand anders' schoenen stappen en zich inleven in diens gedachten, gevoelens, behoeften, standpunten en gedrag.

In de schoenen van iemand anders gaan staan en zo diens situatie en context juist inschatten.

SEiv2 De eigenheid en grenzen van anderen respecteren

Onbevangen en respectvol omgaan met elkaar - wanneer iemand zijn grenzen aangeeft, deze respecteren.

In het eigen gedrag rekening houden met de gedachten, gevoelens, behoeften, standpunten en gedrag van anderen - daar respectvol mee omgaan - eigen gedrag afstemmen op de bedoelingen van anderen - zich verplaatsen in de gedachtegang, gevoelens en behoeften van andere kinderen.

Aanvoelen wat voor iemand gevoelig ligt of belangrijk is en daar spontaan rekening mee houden.

SEiv3 In het eigen gedrag rekening houden met de gevoelens en de behoeften van anderen zonder zichzelf te verliezen

ONTWIKKELING VAN EEN INNERLIJK KOMPAS/WAARDENGEVOELIGHEID EN NORMBESEF

IKwn2 Gewetensvol en verantwoord handelen

Met concrete voorbeelden uit de eigen omgeving illustreren hoe mensen die samenleven, zich organiseren via regels en afspraken.

Kennismaken met eenvoudige afspraken, (spel)regels en omgangsvormen - onder begeleiding tot afspraken en regels komen - zich onder begeleiding aan regels en afspraken houden - nagaan en aangeven in welke mate anderen regels en afspraken nakomen.

Ervaringen delen betreffende het al dan niet naleven van afspraken en regels en de gevolgen ervan voor zichzelf en anderen - zich zonder begeleiding of toezicht aan afspraken, regels en omgangsvormen houden.

ONTWIKKELING VAN EEN INNERLIJK KOMPAS/WAARDENGEVOELIGHEID EN NORMBESEF

IKwn3 Ervaren hoe waarden en normen kunnen verschillen naar gelang de context en de levensbeschouwelijke traditie

Ervaren dat waarden en normen die mensen hanteren kunnen verschillen.

ONTWIKKELING VAN EEN INNERLIJK KOMPAS/VEERKRACHT

IKvk5 Grensoverschrijdend gedrag herkennen en er weerbaar mee omgaan

Grensoverschrijdend gedrag herkennen en benoemen - nadenken over en zich inleven in de gevolgen van grensoverschrijdend gedrag voor zichzelf en anderen - grensoverschrijdend gedrag melden bij een vertrouwenspersoon.

Aanvoelen waar de eigen grenzen liggen -aangeven wanneer de eigen grenzen worden overschreden - assertief zijn en 'neen' durven/kunnen zeggen wanneer men iets niet wil - vaardigheden ontwikkelen die toelaten om zich weerbaar te gedragen.

Hoofdstuk 4: Overgaan tot actie!

ONTWIKKELEN VAN INITIATIEF EN VERANTWOORDELIJKHEID/ ONDERNEMINGSZIN

IVoz1 Initiatief nemen. Een eigen idee, beweging, project of activiteit enthousiast en volhardend vorm en inhoud geven

IVoz3 Noden en uitdagingen detecteren en er mogelijkheden en innovatieve oplossingen voor bedenken

Op verschillende manieren in contact komen met noden en uitdagingen en deze als dusdanig ervaren - onder begeleiding op zoek gaan naar innovatieve oplossingen.

Noden ervaren als een kans tot innovatief denken en handelen - iets bedenken dat bijdraagt tot de kwaliteit van het leven - door beschikbare middelen creatief aan te wenden tot oplossingen komen.

ONTWIKKELEN VAN INITIATIEF EN VERANTWOORDELIJKHEID/ENGAGEMENT VOOR DUURZAAM SAMENLEVEN

IVds3 Bijdragen aan een zinvolle samenleving waar een plaats is voor iedereen en respectvol omgaan met en zorgen voor de kwetsbare ander

Op hun niveau opkomen voor gelijke kansen voor zichzelf en voor anderen - zich laten inspireren door anderen die in hun omgeving ijveren voor gelijke

kansen - oog en zorg hebben voor de behoeften van anderen en voor mensen die anders zijn.

Zorg dragen voor mensen die kwetsbaar zijn, dichtbij en veraf - deelnemen aan acties die gericht zijn op het komen tot gelijke kansen - persoonlijke ervaringen met sociale acties met elkaar delen en daaruit leren voor de toekomst.

SOCIO-EMOTIONELE ONTWIKKELING/RELATIONELE VAARDIGHEDEN

SErv3 Samenwerken met anderen en zo bijdragen aan het realiseren van een gemeenschappelijk doel

Zich samen verantwoordelijk voelen voor iets - gezamenlijke doelen bepalen en nastreven - groep vormen en blijven, ook bij eventuele strubbelingen - bij de samenwerking gedrag en taal op elkaar afstemmen.

Hoofdstuk 6: Nawerking

SOCIO-EMOTIONELE ONTWIKKELING/RELATIONELE VAARDIGHEDEN

SErv3 Samenwerken met anderen en zo bijdragen aan het realiseren van een gemeenschappelijk doel

Zich samen verantwoordelijk voelen voor iets - gezamenlijke doelen bepalen en nastreven - groep vormen en blijven, ook bij eventuele strubbelingen - bij de samenwerking gedrag en taal op elkaar afstemmen.

De talenten van individuele groepsleden complementair inzetten bij groepswork - zelf groepen samenstellen in functie van een vooropgestelde taak of doel - binnen de samenwerking met anderen een specifieke rol opnemen.

SOCIO-EMOTIONELE ONTWIKKELING/OMGAAN MET GEVOELEN EN BEHOEFTE

SEgb1 Gevoelens en behoeften bij zichzelf en anderen beleven, aanvaarden, herkennen en in taal uitdrukken

Nuances van de vier basisgevoelens bij zichzelf en anderen waarnemen en benoemen - bewust omgaan met gevoelens en behoeften en deze voor anderen begrijpelijk uiten - in een niet conflict-geladen situatie eigen indrukken, gevoelens, verlangens en waarderingen spontaan uitdrukken.

TAAALONTWIKKELING/TALIGE GRONDHOUDING

TOfg4 Mondeling en schriftelijk willen en durven communiceren en het nut daarvan inzien